

hervormd meppel

Eindredakteur ds. W. A. Verheij

Abonnementsgeld f 1,50 per kwartaal

Adres voor alle zaken die het kerkblad raken: Kruisstraat 12 - Tel. 27 92

Mense Ruiter en het orgel waar hij in woonde

De Groninger orgelbouwer Mense Ruiter heeft zijn stretchbed op de orgelgalerij opgeklapt en staat bijna op het punt om met zijn vrouw een welverdiende vakantie in Zuid-Duitsland te gaan houden, waar hij (uiteraard zouden we haast zeggen) van de gelegenheid gebruik gaat maken om orgels en orgelfabrieken te bekijken. Want hij kan het niet laten. Het orgelbouwen zit hem in het bloed.

Dat heeft hij niet van een vreemde, want zijn vader die het eerzame ambt van componis uitoefende had als fervente hobby het repareren en bouwen van harmoniums. Toen Mense Ruiter, wiens voor-naam welhaast vanzelfsprekend in één adem genoemd wordt met zijn achternaam, acht jaar oud was werkte hij al boeken en standaardwerken over de orgelbouwerij door en al spoedig begon hij zijn vader te helpen bij het geknutsel aan huisorgeltjes. Ook toen al paste hij eigen vindingen toe om alles maar zo volmaakt mogelijk te krijgen.

Thijs pakte hem

Mense Ruiter werd geboren in 1908 in Enschede, maar daarna verhuisde hij naar Steenwijk en Groningen. Na zijn opleiding aan ambachtsscholen, maakte hij kennis met Thijs, de laatste knecht van de bekende Groninger orgelbouwer Van Oekelen. Daarmee begon hij met het werk dat uiteindelijk zijn broodwinning zou worden.

Dat ging aanvankelijk niet zo gemakkelijk als we het hier neerschrijven, want Mense Ruiter zat al gauw midden in de malaisetijd waarin ook de kerkvoogdijen nu niet bepaald zaten te springen om nieuwe orgels aan te besteden. Toch verwierf hij al enkele klanten waarvoor hij blaasbalgen en kegelaars in de orgels fabriceerde. Ook het stemmen van de instrumenten bracht een vaste bron van inkomsten, maar het duurde toch nog tot rond 1933 voordat hij zijn echte grote karweiën onderhanden kreeg. Zo restaureerde hij orgels in Wollega, Stedum, Anloo en Roden en maakte hij een nieuw instrument in Woldendorp, Den Haag en een groot orgel van 28 stemmen in de Koningskerk te Amsterdam.

Dwarse balk

In 1931 kreeg hij het eerste contact met onze kerk in Meppel. Het werk zou in etappes worden uitgevoerd. Begonnen werd met het rugpositief, het gedeelte dat het dichtst naar de kerk toe staat en zo genoemd wordt omdat de organist er met de rug

naar toe zit. In 1956 lag het hoofdwerk vrijwel kant en klaar toen plotseling de restauratie van het kerkgebouw af kwam. Door allerlei oorzaken, die er hier niet zoveel toe doen (o.a. bleek bij de restauratie een dikke balk dwars over de plaats te lopen waar het hoofdwerk moest komen, hetgeen weer minstens een vertraging van een jaar opleverde) lag het werk aan het orgel lange tijd stil.

In 1963 werd een nieuw contract opgemaakt waarbij weer allerlei veranderingen in het reeds bestaande werk aangebracht moesten worden en in 1965 volgde de opdracht voor het borstwerk, het zogenaamde derde klavier) en het pedaal.

Bezelen bouwer

Mense Ruiter is geen man die zo maar een orgel in elkaar zet. Hij is een vakman die bezeten is van de instrumenten die hij restaureert of bouwt, en vooral het Meppeler orgel was voor hem een soort levenswerk, en het werd zo'n gedegen stuk werk dat in de nog komende geschiedenis van het orgel in onze kerk, de naam van Mense Ruiter voor goed er aan verbonden zal zijn. Het is een stuk werk geworden waarvan veel liefde en geduld de bouwstenen zijn. Soms ook speelden wanhoop en verdriet een rol, maar altijd overwon de liefde voor zijn arbeid, die vaak in deze tijd onpraktisch aandoet, en doet denken aan het precieze vakwerk uit vroegere dagen.

Adieu

Mense Ruiter zal ongetwijfeld met een zekere weemoed afscheid nemen van zijn vertrouwde orgelgalerij die hij grotendeels met zijn eigen-fabriekat werktafels en kastjes van sinaasappelkistjes bezet had. Hij zal zijn papieren gordijnen tegen de inktijk niet meer voor de kerkramen hoeven te hangen, hij kan de lappen textiel tegen de tocht tot poetsdoeken verscheuren, hij kan voortaan op andere karweiën zijn pot koffie zetten en hij kan de vele dekseltjes die hij als stugge roker voor zijn sigarettenas en -peuken nodig had opruimen. Het werk is gedaan, en prima!

Een lachertje

Het is niet het oorspronkelijk orgel dat Mense Ruiter nu zo fraai heeft gerestaureerd. In de vijftiende

(vervolg op pag. 5)

Kerkdiensten

ZONDAG 7 JANUARI

Grote kerk (Hoofdstraat 52, tel. 32 04)

10.00 uur: Bediening Heilige Doop.

Beknopte liturgie.

Ds. H. J. de Jong.

19.00 uur: Dienst voor belangstellenden.

Pastoor J. A. J. de Bree.

Buurthuis Werkhorst (Bergglersweg)

10.00 uur: Ds. H. de Noo.

Gebouw Theofilius (Stationsweg 7)

10.30 uur: Jeugdendienst.

Ds. W. A. Verheij.

Achterzaal

10.30 uur: Jeugdkerk (13-16 jaar).

Bovenzaal

10.30 uur: Kinderkerk (11-13 jaar).

Dienstgebouw (Kruisstraat 12)

10.30 uur: Kinderkerk (11-13 jaar).

Voorbede

Heer, die ons het leven en de adem schonk, wij bidden u: zegen onze dichters en musici, de maker en bespelers van onze instrumenten. Zegen onze organisten, onze cantores en hun koren. Zegen allen, die ons door woord of toon er aan herinneren dat wij tot de lofprijzing van u geroepen zijn.

En schenk ons de bereidheid in te stemmen met het lied, dat Gij hun en ons in de mond legt, tot grootmaking van uw Naam. Amen.

Kerkelijk Bureau, Kruisstraat 12, telefoon 27 02

Gaspend van maandag t/m vrijdag,

kantooruren: 8.00-12.30 en 13.30-17.30 uur

Hier kunt u terecht voor:

— Kerkvoogdij, giro 63 79 54

— t.n.v. Kerkelijke Ontvanger

— Diaconie, giro 88 30 61

— Hervormd Bijaardentehuis, giro 90 63 18

— Gezinszorg, giro 81 07 61

— Hervormd Begrafenisfonds, giro 02 22 24

Spreekuur maatschappelijk werkster:

Maandag t/m vrijdag van 13.00-14.00 uur

in het dienstgebouw, Kruisstraat 12

Spreekuur penningmeester kerkvoogdij:

2de donderdag van elke maand, van 19.30-20.30 uur

in het dienstgebouw, Kruisstraat 12, tel. 27 02

Predikanten:

West: Ds. H. J. de Jong, Stationsw. 27, tel. 29 53

Oost: Ds. G. J. Paul, L. Springorlaan 11, tel. 27 17

Zuid: Ds. W. A. Verheij, Stationsw. 38, tel. 27 80

Noord: Ds. H. de Noo, Zuldalinde 02, tel. 29 92

Ziokohn: Ds. F. de Beer, Oranjelaan 3, tel. 18 33

BIJBEL EN EVOLUTIE

Lezing op vrijdag 2 februari a.s.
in Rijkslyceum, aanvang 19.45 uur

